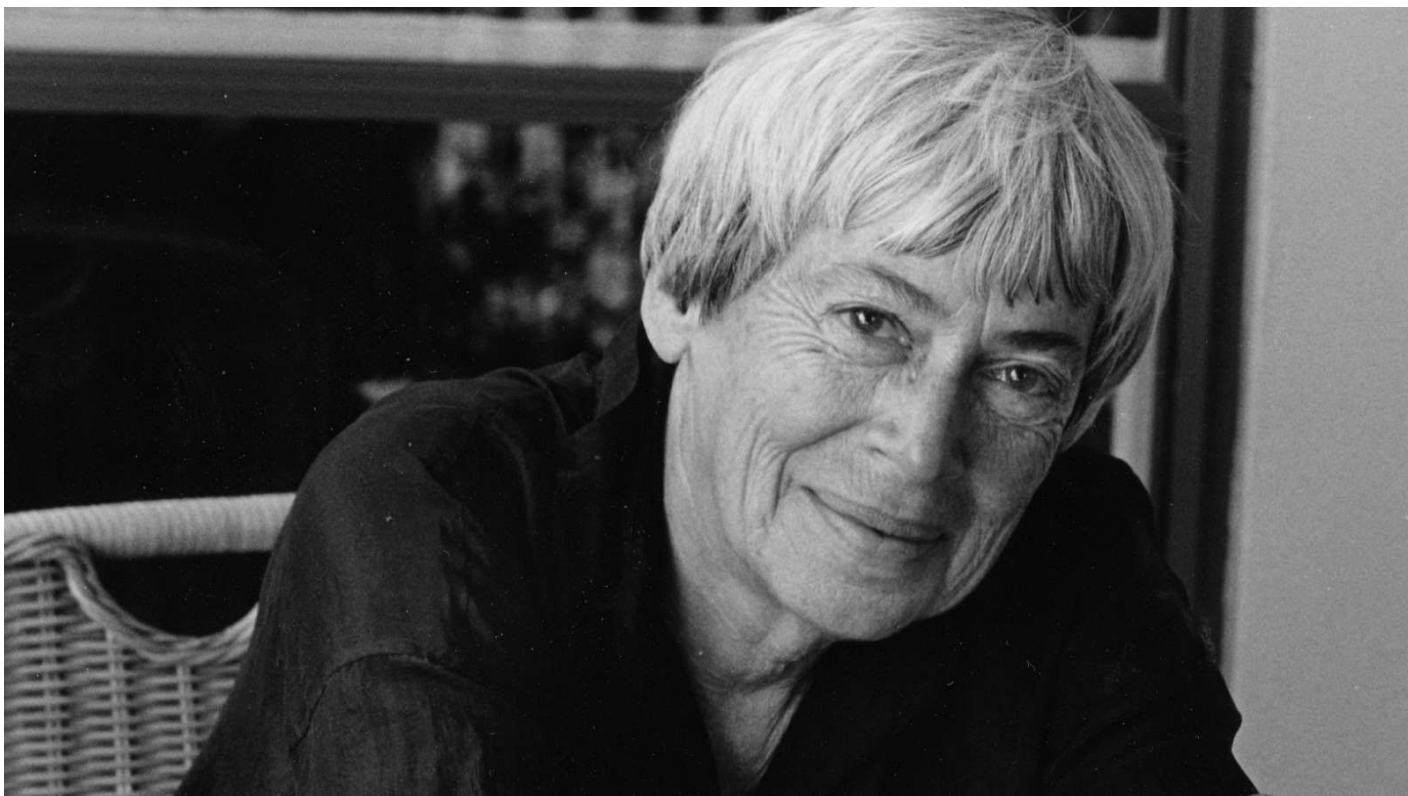

I en gammel science-fiction klassiker er alle nonbinære. Værket er mere aktuelt end nogensinde

Ursula K. Le Guin's bøger nyder fornyet interesse i forbindelse med kønsdebatten. Foto: Wiki Commons

Freja Cæcilie Petri Bondgaard

08.04.2023

BØGER // ANMELDELSE – I *Mørkets venstre hånd* af Ursula K. Le Guin behandles flydende køn og kultursammenstød, og fremtidsscenerierne synes for forfatteren mere utopisk end dystopisk. Hvad siger sci-fi-romanen, der er fra 1969 og netop genudgivet i ny oversættelse, os mere end 50 år senere? Freja Cæcilie Petri Bondgaard giver et bud.

ROMAN: Mørkets venstre hånd

Forfatter: Ursula K. Le Guin

Originaltitel: The Left Hand of Darkness (1969)

Oversat af: Siri Ranva Hjelm Jacobsen

Efterod af: Olga Ravn

Forlag: **Gyldendal**, 2023.

I 1979 udkom den første "Alien"-film, i hvilken Sigourney Weaver spillede rollen som den ikoniske Ellen Ripley. Siden da har hun haft status som en ikonisk figur i filmhistorien såvel som i popkulturen, og hun troner stadig højt på sin uafrystelige piedestal som "The Sci-Fi Queen".

Skulle man finde en pendant inden for litteraturens verden, ville det ikke være helt ved siden af at placere den amerikanske forfatter **Ursula K. Le Guin** (1929-2018) på den – i tæt kapløb med Mary Shelley (1797-1851) og Margaret Atwood (1939-).

Når Gyldendal genudgiver klassikeren netop nu, skyldes det bl.a., at romanen er mere aktuel end nogensinde, da den taler tydeligere ind i nutidens end datidens diskussioner om køn og kulturmøder.

Fænomenet køn på fremmed planet

I bogen møder vi jordboeren Genly Ai, som er udsendt til den komplet fremmede planet Vinther (også kaldet Gethen) for at fremme et intergalaktisk samarbejde, der bygger på fred og forståelse.

På Vinther møder Genly ikke bare en fremmed kultur, men også et radikalt anderledes økologisk miljø, som er smeltet fast i en slags evig istid, hvor temperaturen aldrig når over frysepunktet. På planeten går alt langsomt, menneskene interesserer sig ikke synderligt for moderne teknologi, og som det mest uvante er alle menneskene aseksuelle og nonbinære – i hvert fald 26 dage om måneden. De resterende dage i måneden går de i *kemmer* ('brunst'), og kun her kan beboerne føle opstemthed og forplante sig.

Størstedelen af tiden har beboerne altså intet køn. Kønnen opstår alene under *kemmer* og i mødet med det andet menneske. Alt afhængig af hormonbalancen og energierne mellem parterne formes et enten maskulint eller feminint kønsorgan, hvilket betyder, at det samme menneske kan give liv til og være mor for nogle og far for andre.

Livssyn

Da Le Guin skrev værket i 1969, kiggede hun ind i glaskuglen og så en fremtid med mere flydende kønsroller, hvor mødre fint kan være karrierekvinder, mens fædre er hjemmegående.

Efter værkets udgivelse fortrød hun sin – i egne øjne – stereotype fremskrivning af køn, for om hun vil det eller ej, er bogens kønsforståelse forankret i biologi og essentialisme og har ikke nutidens så populære konstruktivistiske blik med.

MØRKETS VENSTRE HÅND

URSULA K. LE GUIN

ROMAN GYLDENDAL

Mørkets venstre hånd udkom første gang på dansk i 1974. Nu er den genudgivet i ny oversættelse og med efterord af Olga Ravn.

Det er ganske vanskeligt for Genly at befinde sig på Vinter. Han dummer sig i flæng og forstår hverken det androgyne eller planetens *shifgrethor*, som er et i kulturen indlejret æreskodeks, alle beboerne skal navigere under.

Når man læser bogen i dag, fungerer den som et billede på to i kulturen kæmpende livssyn: Dem, der omfavner udbredelsen af synet på køn som flydende, og dem, der holder fast i den biologiske faktor.

På nutidig jargon kan man kalde Genly en *boomer*. Mange mennesker oplever i dag, at de sociale koder i kulturen har ændret sig så hastigt, at de forvirres over, hvad der er tilladeligt at sige og gøre uden at støde den unge generation. Og sådan forholder det sig for Genly, som ikke forstår getheneres kultur, kønssyn og filosofi, som på mange måder er et livtag med alt metafysik og dualisme. På Vinther er det flydende lig med helhed, og dualistisk tænkning skaber ikke bare unødvendig splittelse, men er tilmed håbløst umoderne.

“Selvom Le Guin bygger både store verdener og egne sprog, glimrer romanen størst i de små fortællinger i fortællingen

På Genlys mission om at udbrede Ekumentet spindes han ind i et politisk spind og tvinges på flugt. Den eneste egentligt loyale overfor ham hjælper ham, og sammen flygter Estraven og Genly over isen. Flugten er tragisk og forfrossen, men mellem de to mænd, opstår en hjerteskerende og følsom intimitet. Men de store kulturforskelle mellem dem kan mærkes. De taler forbi hinanden og forstår først hinandens gode hensigter negativt. På grund af og ikke på trods af forskellene, vokser der sig noget dybt – en slags kærlighed, hvor den anden fortsætter med at være et under.

Med efterord af Olga Ravn

Selvom Le Guin bygger både store verdener og egne sprog, glimrer romanen størst i de små fortællinger i fortællingen. Det er de små øjeblikke, hvor vægge rives ned, og den mellem menneskelige nænsomhed opstår, der bider sig fast under huden på en. Selvom meget er tragisk, og mange læsere nok vil opfatte romanens scenarier som mere dystopisk end utopisk, er der en varme og en venlighed, der ikke sådan forlader kroppen.

I **Olga Ravns** efterord fremhæver hun på meget fin vis Le Guins essay ”Being Taken for Granite” fra 2004 som er et forsvar for mudderet. Når man træder i mudder, sættes der spor, og det er netop det bløde, lette og formelige, hun fremhæver værdien af. Mudderet står i modsætning til granittens hårde natur, som aldrig tilpasser sig, og som intet accepterer. Det er hårdt, og det lader ingen eller intet sætte aftryk.

Det smukke ved Genlys udvikling er, at han igennem romanen og i mødet med 'den anden' bliver lidt mere mudder og lidt mindre granit.

kønsdebat

nonbinær

Olga Ravn

Sci-fi

ursula le guin

Freja Cæcilie Petri Bondgaard

Freja Cæcilie Petri Bondgaard er udannet teolog og skriver om kultur, eksistens og samfundsmæssige tendenser. Hun har arbejdet med kommunikation siden 2018. Hun har senest været ansat ved Det Ethiske Råd (Nationalt Center for Etik), og har siden...

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** – hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.

Overblik

TOPHISTORIER

SENESTE

DEBAT

PODCAST

SPONSOREREDE ARTIKLER

POV International

OM POV

REDAKTION

SKRIBENTERNE

GÆSTESKRIBENTER

SAMARBEJDSPARTNERE

DEBATREGLER